

2. Mishra P., Koehler M. J. (2006). Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge. *Teachers College Record*, 108(6), 1017-1054.
3. Johnson L., Adams S., Cummins M. (2012). NMC/CoSN Horizon Report: 2012 K-12 Edition. The New Media Consortium.
4. Zheng, B., Warschauer, M., Lin, C. H., & Chang, C. (2016). Learning in one-to-one laptop environments: A meta-analysis and research synthesis. *Review of Educational Research*, 86(4), 1052-1084.
5. ISTE Standards for Students. (2020). International Society for Technology in Education.

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ГРАМОТНОСТІ І ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ БІОЛОГІЇ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАПОРУКА ОПТИМІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Упатова І., Русанова Р.

Розвиток сучасної цивілізації свідчить про те, що вона характеризується глобалізацією інформаційного простору, створенням інформаційної мережі та її популяризацією.

У контексті даного дослідження одним з пріоритетних напрямів професійної підготовки майбутніх учителів біології є формування в них цифрової грамотності, що сприяє оптимізації освітнього процесу та дає можливість фахівцю-початківцю впевнено почувати себе в професійному середовищі, швидше адаптуватися в сучасних освітніх умовах.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати особливості процесу формування готовності майбутніх учителів біології до застосування комп'ютерних технологій (КТ) у професійній діяльності. Відповідно до поставленої мети визначено такі завдання: визначити сутність поняття «готовність майбутнього вчителя біології до застосування комп'ютерних технологій» та її структурні компоненти; обґрунтувати психолого-педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів біології до застосування КТ у педагогічній діяльності.

«Цифрова грамотність – це здатність безпечно і належним чином керувати, розуміти, інтегрувати, обмінюватися, оцінювати, створювати інформацію і отримувати доступ до неї за допомогою цифрових пристроїв і мережевих технологій для участі в економічному і соціальному житті» [4].

У контексті даного дослідження «цифрова грамотність педагога (складовими якої є комп'ютерна, інформаційна, мультимедійна грамотність і грамотність комп'ютерної комунікації) – це система базових знань, навичок, умінь для повсякденного і професійного використання цифрових технологій.

З вищезазначеного випливає, що комп'ютерні технології (КТ) – це складова цифрової грамотності педагога.

Під час дослідження встановлено, що КТ мають освітні можливості як для поліпшення процесу навчання (візуалізація інформації, активізація пізнавальної діяльності здобувачів, підвищення їх самостійності, реалізація індивідуалізації і диференціації навчання тощо), біолого-педагогічної діяльності, так і особистісного зростання майбутнього учителя біології [2, 3].

Слід зазначити, що формування готовності до застосування КТ майбутніми учителями біології має кілька аспектів, а саме: підвищення мотивації до цифрової грамотності педагога, формування вмінь щодо застосування КТ від елементарного до творчого та їх упровадження в професійну діяльність [1].

Готовність до застосування КТ майбутніми вчителями біології тлумачимо як комплексне новоутворення, яке охоплює мотиваційну, діяльнісну та рефлексивну сфери. У кожній із них готовність до застосування КТ виявляється в наявності внутрішньої орієнтованості на застосування КТ (мотиваційна сфера), здатності реалізовувати професійну діяльність з використання КТ, постійному збагаченні досвіду успішної професійної діяльності в цьому напрямку (діяльнісна сфера), здібності фіксувати ступінь власного зростання у використанні КТ у професійній сфері, бачити причини успіхів та гальмування саморозвитку й здібності їх усунення (рефлексивна сфера).

Формування готовності до застосування КТ майбутніми учителями біології має реалізувати комплекс функцій в їх подальшій педагогічній діяльності: збереження та обробки інформації, реєстрація, оцінка й облік даних, моделювання ситуацій; алгоритмізація власної діяльності; заохочування здобувачів ЗЗСО; забезпечення творчої їх діяльності; проектування; використання можливостей комп'ютера як універсального засобу навчання.

Під час дослідження визначено й обґрунтовано психолого-педагогічні умови, які забезпечують формування готовності до застосування КТ майбутніми вчителями біології. Так, психолого-педагогічні умови були спрямовані на забезпечення формування комп'ютерної грамотності, спеціальних знань, навичок, умінь та сприяли реалізації діяльнісного компоненту: залучення до активної пізнавальної та практичної діяльності;

забезпечували зацікавленість майбутніх біологів до оволодіння КТ; сприяли реалізації мотиваційного компоненту: залучення студентів до активної пізнавальної та практичної діяльності задля глибокого усвідомлення ними значення застосування КТ у професійній діяльності. Відбувалася інформованість про власний рівень комп'ютерної грамотності, що сприяло реалізації рефлексивно компонента: формування потреби в самопізнанні особистих здібностей, їх самовдосконалення з метою оптимізації застосування КТ.

Зазначені умови вимагали впровадження в освітній процес ЗВО активних форм навчання та діагностичних методик, індивідуальних консультацій, психолого-педагогічних практикумів тощо.

Таким чином, готовність майбутнього вчителя біології до застосування комп'ютерних технологій у професійній діяльності є комплексним новоутворенням, яке охоплює такі сфери: мотиваційну (зацікавленість майбутніх біологів в оволодінні комп'ютерними технологіями), діяльнісну (сформованість комп'ютерної грамотності, спеціальних навичок і вмінь) й рефлексивну (інформованість студента про себе, свій рівень володіння необхідними знаннями, уміннями, навичками застосування КТ).

Формування готовності до застосування комп'ютерних технологій має спиратися на психолого-педагогічні умови, що забезпечують розвиток усіх компонентів означеної готовності.

Список використаних джерел

1. Романюк, Р. К., Власенко, Р. П., Яковлева, В. А., Костюк, В. С. Формування готовності майбутніх вчителів біології і географії до впровадження дистанційного та змішаного навчання. *Інноваційна педагогіка. Теорія і методика професійної освіти*. 2020. 1 (30). С. 129-137. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/32106/1/28.pdf>
2. Цимбалюк О. Точки дотику інформаційних технологій та біології : навчально-методичний посібник. Березне, 2018. 30 с. URL: <https://naurok.com.ua/metodichni-materiali-tochki-dotiku-biologi-tainformaciynih-tehnologiy-42423.html>.
3. Цифрова компетентність вчителя нової української школи – 2019 : збірник тез доповідей учасників Всеукраїнського науково-практичного семінару, м. Київ, 12 березня 2019 р. / за заг. ред. О. Овчарук. Київ : Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. Київ, 2019. 108 с.
4. A Global Framework of Reference on Digital Literacy Skills for Indicator. United Nations, Unesco Institute for statistics, 2018.